
ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
культури України
14.06.2016 № 437
Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
08 липня 2016 р.
за № 936/29066

ПОРЯДОК
відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань до Державного
реєстру національного культурного надбання

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає механізм відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань, окремих книжкових колекцій (далі – книжкові пам'ятки) для включення до Державного реєстру національного культурного надбання.
2. У цьому Порядку терміни вживаються в значеннях, наведених у [Законі України](#) «Про бібліотеки і бібліотечну справу».
3. Цей Порядок поширюється на бібліотеки, музеї, архіви, навчальні заклади, наукові установи, інші підприємства, установи, організації державної та комунальної форм власності, в яких зберігаються книжкові пам'ятки.

II. Основні групи документів, що включаються до Державного реєстру
національного культурного надбання

1. До Державного реєстру національного культурного надбання (далі – Державний реєстр) включаються книжкові пам'ятки (одиночні книжкові пам'ятки і колекції – книжкові пам'ятки) світового та державного рівнів.
2. Одиночні книжкові пам'ятки, які включаються до Державного реєстру:
 - 1) рукописні книги (код групи – РК): створені до кінця XVII століття – всі (у тому числі фрагменти), а починаючи з XVIII століття – лише унікальні, з урахуванням особливостей письма та матеріалів, місця створення та мови, оформлення, змісту;
 - 2) стародруки – видання XV–XVIII століть, за такими групами:
 - інкунабули (код групи – Інк) – книги, надруковані в Європі у XV столітті;
 - палеотипи (код групи – Пал) – книги, надруковані в Європі у першій половині XVI століття;
 - видання глаголичним шрифтом (код групи – Гл) – книги, надруковані глаголицею (однією зі слов'янських азбук) у XV–XX століттях;

видання латинським шрифтом (код групи – Лат) – книги та періодичні видання, надруковані латиницею будь-якою мовою протягом 1551–1800 років;

видання кириличним шрифтом (код групи – Кир) – книги, надруковані кирилицею (однією зі слов'янських азбук) протягом 1551–1800 років;

видання гражданським шрифтом (код групи – Гр) – книги та періодичні видання, надруковані гражаницею (введений у Російській імперії внаслідок проведеної у 1708-1710 роках реформи азбуки і друку для друкування книжок світського змісту) до 1800 року;

інші стародруки (код групи – ІС) – книги та періодичні видання, надруковані протягом XV–XVIII століть іншими шрифтами, ніж зазначені у абзацах другому – сьомому цього підпункту;

3) українські видання (код групи – Укр) – книги та періодичні видання, надруковані українською мовою протягом 1801–1922 років, незалежно від того, на якій території вони надруковані, та надруковані будь-якою іншою мовою протягом 1801–1860 років на території сучасної України;

4) окремі найцінніші видання або примірники видань – перші та/або прижиттєві видання праць основоположників науки і техніки, що містять фундаментальні наукові відкриття і дослідження; перші та прижиттєві видання творів класиків художньої літератури, видатних діячів культури та мистецтва; примірники нелегальних чи заборонених цензурою видань; видавничі фальсифікати та примірники із замаскованими виданнями; книги, що є зразками художнього оформлення та поліграфічного виконання, в тому числі незвичайних форматів та форм; бібліофільські видання (номерні чи іменні примірники, видання, розмножені незвичайними способами, надруковані на нетрадиційних матеріалах, в оправах ручної роботи, виготовлених із рідкісних матеріалів тощо); примірники з автографами, записами, екслібрисами та печатками видатних діячів держави, науки, культури, літератури – за такими групами:

українські видання (код групи – УВ) – книги та періодичні видання, надруковані українською мовою протягом 1923–1945 років, незалежно від того, на якій території вони надруковані, та надруковані будь-якою іншою мовою протягом 1861–1945 років на території сучасної України;

російські видання (код групи – РВ) – книги та періодичні видання, надруковані будь-якою мовою протягом 1801–1925 років на території в межах сучасного державного кордону Російської Федерації, крім видань українською мовою, наведених у абзаці другому цього підпункту;

іноземні видання (код групи – ІВ) – книги та періодичні видання, надруковані будь-якою мовою протягом 1801–1900 років, незалежно від того, на якій території вони надруковані, крім видань, наведених у абзаці третьому цього підпункту.

3. Колекції – книжкові пам'ятки (код групи – ККП) – зібрання одиничних книжкових пам'яток та/або книги і періодичні видання, що в сукупності становлять цінний для держави (світу) історико-культурний об'єкт.

III. Організація відбору документів для включення їх до Державного реєстру

1. Для організації роботи з відбору книжкових пам'яток до Державного реєстру в бібліотеках, музеях, архівах, навчальних закладах, наукових установах, інших підприємствах, установах, організаціях державної та комунальної форм власності, в яких зберігаються книжкові пам'ятки (далі – фондоутримувачі), створюються відповідні експертні групи як консультативні дорадчі колегіальні органи.
2. Координаторами фондоутримувачів виступають Національна бібліотека України імені Вернадського (для фондоутримувачів сфери управління Національної академії наук України), Національна історична бібліотека України (для фондоутримувачів сфери управління Міністерства культури України), Національна медична бібліотека України (для фондоутримувачів сфери управління Міністерства охорони здоров'я), Національна сільськогосподарська бібліотека України (для фондоутримувачів сфери управління Національної академії аграрних наук). Інші координатори визначаються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, у сфері управління яких перебувають фондоутримувачі.
3. Фондоутримувачі з урахуванням пропозицій експертних груп подають координаторам в електронній формі засобами телекомунікації описи рукописних книг, рідкісних і цінних видань, окремих книжкових колекцій, які пропонуються для включення до Державного реєстру, за формами згідно з [додатками 1-5](#) до цього Порядку.
4. Зазначені описи формуються згідно з вимогами нормативно-технічних документів.
5. Координатори здійснюють опрацювання одержаних описів у міру їх надходження та передають до Національної парламентської бібліотеки України (далі – НПБУ).
6. НПБУ здійснює зведення отриманих описів та передає їх на розгляд до Міністерства культури України.
7. Рішення про включення книжкових пам'яток до Державного реєстру приймає Міністерство культури України.

**Начальник управління
соціокультурного розвитку
регіонів**

Л.С. Нікіфоренко

Додаток 1
до Порядку відбору рукописних книг,
рідкісних і цінних видань
до Державного реєстру національного
культурного надбання
(пункт 4 розділу III)

ФОРМА
опису рукописної книги

1. Заголовок бібліографічного опису
 2. Автор, укладач
 3. Переписувач
 4. Назва
 5. Місце створення
 6. Дата створення
 7. Обсяг (кількість аркушів або сторінок)
 8. Матеріал письма
 9. Формат, розмір аркуша
 10. Мова
 11. Тип письма
 12. Художнє оздоблення
 13. Оправа
 14. Фондоутримувач
 15. Шифр зберігання
 16. Фізичний стан книжкової пам'ятки
 17. Наявність старих шрифтів, штампів, екслібрисів
 18. Додаткова інформація (на розсуд фондоутримувача)
 19. Код групи – РК
-

Додаток 2
до Порядку відбору рукописних книг,
рідкісних і цінних видань
до Державного реєстру національного
культурного надбання
(пункт 4 розділу III)

ФОРМА

опису друкованих видань, зазначених у підпунктах 2, 3 пункту 2 розділу II Порядку

1. Заголовок бібліографічного опису
2. Автор
3. Назва
4. Місце видання
5. Видавництво чи друкарня (друкар)
6. Рік видання
7. Обсяг (кількість аркушів або сторінок)
8. Формат
9. Фондоутримувач
10. Кількість примірників
11. Додаткова інформація (на розсуд фондоутримувача)
12. Код групи

Додаток 3
до Порядку відбору рукописних книг,
рідкісних і цінних видань
до Державного реєстру національного
культурного надбання
(пункт 4 розділу III)

ФОРМА

опису друкованих видань, зазначених у підпункті 4 пункту 2 розділу II Порядку

1. Заголовок бібліографічного опису

2. Автор
 3. Назва
 4. Місце видання
 5. Видавництво
 6. Рік видання
 7. Обсяг (кількість сторінок)
 8. Формат
 9. Фондоутримувач
 10. Кількість примірників
 11. Додаткова інформація (на розсуд фондоутримувача)
 12. Код групи
-

Додаток 4
до Порядку відбору рукописних книг,
рідкісних і цінних видань
до Державного реєстру національного
культурного надбання
(пункт 4 розділу III)

ФОРМА
опису періодичного видання

1. Назва періодичного видання
2. Відомості до назви
3. Місце видання
4. Рік видання
5. Номер журналу, тому
6. Мова (мови) видання
7. Фондоутримувач
8. Кількість примірників
9. Додаткова інформація (на розсуд фондоутримувача)
10. Код групи

Додаток 5
до Порядку відбору рукописних книг,
рідкісних і цінних видань
до Державного реєстру національного
культурного надбання
(пункт 4 розділу III)

ФОРМА

опису колекції – книжкової пам'ятки

1. Назва колекції
2. Тип колекції (тематична, видова, хронологічна, видавнича, особова, зібрання історичної установи, монастиря)
3. Засновник колекції
4. Дата і місце формування колекції
5. Фондоутримувач
6. Хронологічні межі видань, рукописних книг, що складають колекцію
7. Обсяг колекції (примірників видань, рукописних книг)
8. Видовий склад і тематичний зміст видань, рукописних книг, що складають колекцію
9. Мовна характеристика
10. Зовнішні ознаки (провенієнції)
11. Додаткова інформація (на розсуд фондоутримувача)
12. Код групи – ККП